

سازش له سەر دۆسییەى تیرۆرەكەى كازمى دەكریت؟

10-11-2021

نووسەرەكان

ناوەندى لىكۆلینەوہى رووداو

كورتە : چارەنووسى دۆسىیەى ھێرشە درۆنییەكەى سەر مالى كازمى چى دەبیت؟ ئایا وەك خۆى و ھەندىك لە راویژكارەكانى گوتووپانە، حكومەت ناوەستى ھەتا تۆمەتباران رادەستى دادگا دەكات یان وەك چەندین كەپسى گرنكى پيشوو ھەولەكانى حكومەت سەرناگرى و دواتر خۆى لى كەر دەكات؟

چاره نووسى دۆسييه ھېرشه درۆنييه كەي سەر مالى كازمى چى دەبېت؟ ئايا ۋەك خۇي و ھەندىك لە راوېژكارەكانى گوتوويانە، حكومت ناوہستى ھەتا تۆمەتباران رادەستى دادگا دەكات يان ۋەك چەندىن كەيسى گرنكى پېشو و ھەولەكانى حكومت سەرناگرى و دواتر خۇي لى كەر دەكات؟ ئاماژەي گوتەكانى كازمى كە دەيگوت ئەوانە دەناسم كە ھېرشەكەيان كىرد لەگەل بە پاننامەكەي ئەنجومەنى ۋەزارى ئاسايشى نىشتمانى، بۇ ئەو ھە بوون كە گروپى چەكدارى رېكخراو لە پىشتى ھەولى تىرۆرەكەو ھە بوون، بەلام ئايا حكومت گروپىكى ديارىكارو تۆمەتبار دەكات يان تەنيا كەس يان چەند كەسيك ۋەك بىكەرى تاك دەداتە دادگا؟

كى كرى؟

ئەو بە پاننامەيەي كە ئەنجومەنى ۋەزارى بۇ ئاسايشى نىشتمانى لە دواي ھەولى تىرۆركردنى كازمى بىلواي كىردەو ە رستەيەكى سەرنجراكىشى تىدابوو، ئەويش ئەو ھەبوو كە گروپە چەكدارە تاوانكارەكان دانبەخۇداگرتنى حكومت و ھېزە چەكدارەكان بە نىشانەي لاوازي ھەژمار دەكەن. ئەم قسەيە يەكەم واتاي ئەو ھەبوو كە حكومت ھەر لە ساتەكانى يەكەمەو ھەگومانىكى ھەبوو كە چ لاپەك ھەولى تىرۆركردنى مستەفا كازمى داو، چوونكە لەرئى باسى دانبەخۇداگرتنەو، ئاماژەي بە ئەزموونى رابردووي لەگەل ئەو لاپەنانە كىردوو. رۆزى دواتر خودى مستەفا كازمى گوتى ئەوانە دەناسىت كە ھېرشەكەيان كىردوو، بەلام سەرەراي ئەو ھەش، ھېشتا حكومت بەرپەسى ھېچ لاپەكى بە ھەولى تىرۆركردنى كازمى تۆمەتبار نەكردوو!

بەشدارىكردنى كازمى لە كۆبوونەو ھەي چوارچۆھەي ھاوئاھەنگى كە سەرانى كەتائىبى حىزبوتللا و ەسائىبى ئەھلى ھەقىشى تىدابوو كە لە رۆژانى رابردوودا زۆرچار چاويان لەكازمى سوور كىردبوو ەو ە لە ھەندىك سەرچاوەي مېديايشدا ۋەك بىكەرانى رووداو ەكە ناويان ھاتبوو، لەگەل بېدەنگىي حكومت لە ئاشكراكردنى بىكەرانى رووداو ەكە ئەويش لەكاتىكدا كە سەرۆكەزىران خۇي گوتبووي دەزانم كىن، بۇنى سازشكى لىدېت.

ئەمەش دواي ھاتنى ئىسماعىل قاتانى فەرماندەي سوپاي قودس بۇ عىراق واتايەكى زياتر پەيدا دەكات.

بە پاننامەي كۆبوونەو لەگەل چوارچۆھەي ھاوئاھەنگى

بە پاننامەي كۆبوونەو ھەي چوارچۆھەي ھاوئاھەنگى (مالى شىعى بەبى سەدر) لەگەل بەرپىرسانى پلەبەرزى عىراق لەوانەش مستەفا كازمى، سەرەداوي دىكەش لەسەر چارەنووسىي ئەو كەيسە دەردەخەن:

يەكەم: ماددەي يەكەمى بە پاننامەكە بۇ كەيسى تەقەكردن لە نارازىيەكانى ئەنجامى ھەلبىزاردن تەرخانكراو ەكە وا مەزەندە دەكرىت زياتر لە لاپەنگرانى ھەشدى شەعبى بن و كەيسى ھېرشە درۆنييه كەي سەر مالى سەرۆكەزىرانىش خراو ەتە پلەي دوو ەم و لە خالى دواي ئەو ەدا باسكراو ە. واتا بابەتى ھەرە لە پېش نىيە و خودى كازمىش بەمە رازى بوو!

دوو ەم: بەستەو ەي كەيسى تەقەكردن لە نارازىيەكانى ئەنجامى ھەلبىزاردن و ھېرشە درۆنييه كەي سەر مالى كازمى، واتاي ئەو ە دەدات كە دەبى «دان» و «ستاندىك» ھەبىت، واتا بن بەرامبەر نىيە. بەلئىي لاپەنەكان بۇ ھاوكارىكردن و رادەستكردنى بەرپىرسانى ئەو رووداو ە بە حكومت، بۇخۇي ئەو پىرسارە دروستدەكات كە ئايا لانىكەم ھەندىك لەو لاپەنانەي كە لەو كەيسەدا تۆمەتبان لەسەرە، لەكۆبوونەو ەكەدا بەشداربوون؟ دانىشتنى كازمىش لەگەلئان، نىشانەي ئەو ەيە كە ۋەك كەيسەكانى پېشتىر، دەسەلاتىكى زۆرى نىيە و زياتر مەبلى بۇ ئەو ەيە لەگەلئان سازش بكات.

سېيەم: خالى چوارەمى بە پاننامەكە بەشۆھەي ئاشكرا ئەنجامى ھەلبىزاردنەكان دەخاتە ژېر پىرسار كە بە شتىكى ناپىشەيى ناوى بردو ە، ئەويش لەكاتىكدا كە حكومت بە پرۆسەيەكى پاك و بىگەرد ناوى دەبات! راستىيەكەي، ئەنجامەكانى ھەلبىزاردن يەكك لەو ھۆكارانەيە كە بەشكى لە گروپەكانى ھەشدى لەبەر ئەو ە لە كازمى لالووتن!

خالى جەوھەرى ئەو ەيە كە لەو كۆبوونەو ەيەدا كە كازمى تىيدا بەشداربوو ە پاننامەيەك دەرچوو كە تىيدا نەك ھەر ئەنجامەكان دەباتە

ژیر پرسیار، به لکوو باس له گهړان بۆ چاره سهریزکی یاسایی و بانگه‌شستکردنی کۆبوونه وه یه کی نیشتمانی بۆ چاره سهریزکردنی «قه‌یرانی ته‌نجامه‌کانی هه‌لبژاردن» ده‌کات. ئەمه بهر له ههر شتن، درزیک ده‌خاته به‌ینی کازمی له‌گه‌ل سهدر که له‌ماوه‌ی رابردوودا پشتیوانیی سهره‌کیی مانه‌وه‌ی حکومه‌ته‌که‌ی بوو!

سهدر به‌ ته‌نجامه‌کان رازییه و بانگه‌شه‌ی پیکه‌شانی حکومه‌تی زۆرینه ده‌کات که ره‌نگه به ئاسانیش بۆی نه‌لوی.

چوارهم: له‌خالی پینجه‌می به‌یاننامه‌که‌دا باس له چاره‌سهریزکردنی «هه‌موو کیشه‌کان» ده‌کریت، ئەویش له‌خاله‌کانی پشتردا باسی که‌یسی ته‌قه‌کردن له‌ نارازییه‌کانی ته‌نجامی هه‌لبژاردن، دۆسیه‌ی تیرۆره‌که‌ی کازمی و باه‌تی هه‌لبژاردن کراوه. بێشک، بێجگه له‌ سن پرسه، گه‌لیک کیشه‌ی دیکه له‌نیوان کازمی و گرووپه‌ چه‌کداره‌کان دا هه‌یه. ههر له‌ که‌یسی گه‌راوه‌کانی حیزب‌للا، نمایشی سهربازی ره‌بعه‌للا و هه‌لکووتانه سهرناوچه‌ی سه‌وز و سه‌رپینچی کردن به‌ فه‌رمانی فه‌رماندە‌ی هه‌یزه‌ چه‌کداره‌کان و... تاد ده‌رکه‌وتوو هه‌ که‌ گرفته‌کانیش قوولن.

له‌سهره‌تاکانی ئەم مانگه‌دا چوار موشه‌ک گه‌راوونه‌ گه‌ره‌کی مه‌نسور له‌به‌غدا که‌ یه‌کیان له‌ نزیک بنکه‌یه‌کی ده‌زگای هه‌والگری که‌وتوو ته‌ خواره‌وه و هه‌ندیک سهرچاوه‌ی میدیابیش گوتوو یانه‌ ئەوه‌ ریک له‌و رۆژه‌بوو که‌ مسته‌فا کازمی سهردانی ده‌زگای هه‌والگری کردوو. هه‌رچه‌نده‌ حکومه‌ت ئەمه‌ی ره‌ته‌کردۆته‌وه به‌لام هه‌چ بلاقراوه‌یه‌کیشی له‌سهری نه‌بووه. با ئەمه له‌جیبی خۆی بوه‌ستن، ئەبو‌تالا وه‌لانی سهرکرده‌ی که‌تاییی سه‌یدوشوه‌دا له‌ رۆژانی رابردوودا گوتبووی ناهێلین کازمی بگه‌رپه‌ته‌وه سهر کاره‌که‌ی جارانی خۆی که‌ دیاره مه‌به‌ست سهرۆکایه‌تی ده‌زگای هه‌والگریه‌! مسته‌فا کازمیش له‌ درزیه‌ی کاردانه‌وه‌کانیدا له‌دزی هه‌رشه‌ درۆنییه‌که‌ گوتبووی «ده‌ستی دادپه‌روه‌ری ده‌گاته‌ بکوژی شه‌هید عه‌قید نبراس فه‌رمان، ئەفسه‌ری ده‌زگای هه‌والگری نیشتمانی عێراق»، عه‌قید نبراس یه‌کیک له‌و ئەفسه‌رانه‌ی ده‌زگای هه‌والگریه‌ که‌ سالی ۲۰۲۰ تیرۆر کرابوو. ئەم باسه‌ زیاتر له‌گه‌ل ئەو هه‌رشه‌ میدیابیه‌کانه‌ی رۆژانی رابردوو زیاتر واتادارده‌بێت که‌ نێیدا ناراسته‌وخۆ کازمی به‌وه تۆمه‌تبار ده‌کرا که‌ وه‌ختیک سهرۆکی ده‌زگای هه‌والگری بووه، ده‌سی له‌ رووداوی کورزانی فه‌رماندە‌ی پششوی سوپای قودس و ئەبومه‌هدی موه‌ندیس دا هه‌بووه!

له‌یه‌دا چ شتیکی هه‌رشه‌ درۆنییه‌که‌، تیرۆرکردنی ئەفسه‌رانی ده‌زگای هه‌والگری و رۆلی مسته‌فا کازمی له‌ ده‌زگای هه‌والگری به‌یه‌که‌وه‌ گریده‌دات؟ بۆچی له‌م وه‌ختانه‌دا ئەوه‌نده‌ باسی ئەو ده‌زگایه‌ ده‌کری؟

ره‌نگه‌ ورده‌کاریه‌کان ههر له‌ تاریکیدا بمیننه‌وه، به‌لام له‌وانه‌ی که‌ ده‌رکه‌توو نه‌ته‌ ناو میدیاکان، ده‌کرێ کیشه‌ی ده‌زگای هه‌والگریش له‌سهر گرفته‌کانی دیکه‌ی نیوان کازمی و گرووپه‌ چه‌کداره‌کان که‌ئه‌که‌ بکریت.

کۆتایی

ئه‌گه‌ر ره‌فتاره‌کانی رابردووی له‌به‌رچاو بگرین، دواچار ههر رینگای سازشی کازمی له‌گه‌ل گرووپه‌ چه‌کداره‌کان دیار ده‌بێت. ئەو ناچاربوو تۆمه‌تبارانی هه‌رشه‌ موشه‌کییه‌کان به‌ریدات که‌ دواتر هاتن و وینه‌که‌شیان سوتاند. نه‌ک ههر ئەوه، نمایشی سهربازیان کردو، هه‌ره‌شه‌یان له‌ سهرۆکوه‌زیرانیشت کرد و... تاد. دواچار له‌ هه‌موو ئەوانه‌دا حکومه‌ت به‌ گوته‌ی خۆی «دانی به‌خۆیدا کرت»، یان ده‌کرێ بزیژن سازشی کرد. له‌ باه‌تی هه‌رشه‌ موشه‌کییه‌کانیشدا ههر رینگای ریکه‌وتنیکی رانه‌گه‌یه‌نراوی گرتبه‌هر. به‌وه‌ش له‌ مانگی ۷ وه‌ تا کۆتایی هه‌لبژاردن هه‌رشیکی جیدی نه‌کرا و چۆریک ئاگره‌به‌ست کرا.

ره‌نگه‌ بۆ دۆسیه‌ی هه‌رشه‌ درۆنییه‌که‌ش هه‌روا بێت. به‌شیکی ئەمه له‌به‌ر ئەوه‌یه که‌ سهرۆکوه‌زیران کوتله‌یه‌کی سیاسی نییه‌ تا پشتی بکریت. به‌لام ئەوه هه‌موو شت نییه‌.

ره‌نگه‌ که‌سانیک وه‌ک به‌رپرسیانی رووداوه‌که‌ ناوبرین به‌لام له‌ شتیکی ئەسته‌م ده‌چن، لانیکم جارێ کازمی بێت لایه‌نیکی سیاسی- چه‌کدار تۆمه‌تبار بکات و بیداته‌ دادگا.

چونکه‌ ئەگه‌ر وابێت ئەوا ئاسۆی شه‌رپکی ناوخۆیی روونتر ده‌بن و جارێ حکومه‌تیش لاوازتره‌ له‌وه‌ی که‌ بتوانی‌ت به‌رگه‌ی یاخبوونیکی ئاشکرای هه‌ندیک له‌ گرووپه‌ چه‌کداره‌کان بکریت.

به‌ده‌ر له‌وه، له‌وانه‌یه‌ شاراوه‌ هه‌شتنه‌وه‌ی لایه‌نی سهره‌کیی پشت هه‌ولی تیرۆره‌که‌، کارته‌کانی ده‌ستی کازمی بۆ وه‌رگرتنی ئیمتیاز له‌ هه‌ندیک له‌و لایه‌نانه‌ش زیاتر بکات که‌ نایانه‌وی‌ت ئەو بۆ جاری دووهم بپه‌ته‌وه‌ به‌ سهرۆکوه‌زیران، دیاره ئەگه‌ر به‌ته‌مای مانه‌وه‌ بێت!